

Prof. MUDr. Milan Bláha, CSc., osmdesátníkem

Napsat laudatio na prof. MUDr. Milana Bláhu, CSc., narozeného 24. června 1938 v Brně, je velkou ctí a výzvou. Jen sumarizovat jeho lékařské a vědecké úspěchy nestačí, proto jsem si dovolil, kromě obvyklých životopisných dat přidat trochu osobních postřehů. Pan profesor Bláha řídil moje první kroky na II. interní klinice a učil mne na praktikách jako asistent, později byl mým pečlivým a laskavým spolubydlícím na lékařském pokoji.

Prof. MUDr. Milan Bláha, CSc., se narodil v Brně, gymnázium absolvoval v Boskovicích, Vojenskou lékařskou akademii (VLA) v Hradci Králové. Poté byl dva roky na postgraduálním školení ve Vojenské nemocnici Jaroměř (1962–1964) a následně 4 roky tamtéž u vojenského útvaru (1964–1968). Dne 1. září 1968 nastoupil na interní oddělení Vojenské nemocnice Jaroměř, ale za 14 dní nato přebírala nemocnici Sovětská armáda. Byl proto v roce 1968 převelen a pracoval na 1. interním oddělení Ústřední vojenské nemocnice Praha do roku 1970. Tam byla jeho prvním odborným „hobby“ kardiologie. Z kardiologie absolvoval 1. a 2. atestaci. Brzy

se však vyskytla možnost a vrátil se do Hradce Králové na VLA. Od té doby se věnoval hematologii, a to především podpůrné léčbě provázející útlumy krvetvorby. Tehdy používané postupy nebyly příliš efektivní a léčebné výsledky byly krajně neuspokojivé. Ve světě byla rozvíjena transplantace kostní dřeně a tato problematika se brzy stala hlavním odborným zájmem pana prof. Bláhy. Jednalo se současně o program, který byl podporován VLA. Případy ireverzibilního útlumu krvetvorby po ozáření nebo z neznámé příčiny byly modelové situace, kterým se pan profesor intenzivně věnoval a odtud pochází i jeho první monografie z roku 1986 „Podpůrná léčba útlumů krvetvorby“. K podpůrné léčbě nemocných tenkrát chyběly mimo jiné koncentráty krevních destiček a na krvácení při reverzibilní trombocytopenii umírala velká skupina nemocných. Na počátku sedmdesátých let minulého století se podařilo na II. interní klinice zavést první separátory krevních tělísek a připravovat kvalitní trombocytární koncentráty. Separátory pak byly používány k výměnným plazmaferézám, erytrocytaferézám a leukocytoferézám. U všech těchto metod stál pan prof. Bláha, který nejenže vyzkoušel několik typů separátorů, ale hledal i jejich optimální nastavení.

K úplnému zabezpečení nemocných chyběla aseptická péče. Tehdy byla metodicky připravena a zavedena metoda reverzní izolace (ostrovy života – Life Islands), na jejímž zavedení se podílel především prof. Bláha a prof. Vaňásek. Byl navržen a vybudován československý prototyp „Ostrova života“, který byl jedním z šesti patentů a vynálezů, vyvinutých při výzkumu a byl vyráběný firmou Chirana.

Po zajištění výše uvedených podpůrných postupů bylo možné zahájit program transplantace kostní dřeně. V roce 1976 byl prof. Bláha u první alogenní transplantace kostní dřeně, kdy jako u prvního výkonu provedeného v Československu byl dárcem vybrán na základě shody v HLA systému. Celou metodiku transplantace krvetvorných buněk bylo nutné vybudovat od základů, včetně navržení trepanů pro odběr kostní dřeně a kryokonzervačních technik. Na celé řadě těchto postupů se významnou měrou podílel také pan prof. Bláha. V roce 1996 byl vybudován Bašteckého pavilon ve FN a hematologie II. interní kliniky se spojila s Oddělením klinické hematologie v Hradci Králové. Předchozí práce pana

profesora umožnila rychlou aktivaci transplantačního programu v celé šíři.

Nebyl by to snad ani prof. Bláha, který významně rozvinul nové hemaferetické metody na separátorovém oddělení 2. a později 4. interní hematologické kliniky. Prof. Bláha se dominantně zaměřil na separační a imunoabsorpční techniky. Lze říci, že se stal průkopníkem nových léčebných postupů například v léčbě familiární hypercholesterolemie LDL – aferézou. Bylo vybudováno celostátní středisko léčby familiární hypercholesterolemie. Ve spolupráci s očními specialisty byla zavedena metoda léčby suché formy makulární degenerace reoferézou, jejíž výsledky akceptovala a dokonce zařadila do léčebných postupů American Society for Hemapheresis. Ve spolupráci s ORL specialisty byla reoferéza používána při léčbě akutní ztráty sluchu. Rozvoji těchto metod byly věnovány 4 grantové projekty. To, že je pan profesor neustále aktivní při hledání nových postupů, dokazuje řešení AZV grantu v kineticky řízené léčbě platina-resistentního karcinomu ovarii doxorubicinem pomocí

plazmafiltrace. Jde o originální metodu léčby pacientek s karcinomem ovaria s využitím nanotechnologií. Dále spolupracuje na výzkumného projektu řešeného ve spolupráci s IKEM Praha: „Genetické polymorfismy, MiRNA a vybrané bioindikátory aktivity – vzájemné vztahy při diagnostice a léčbě těžké familiární hypercholesterolemie“.

Prof. MUDr. Milan Bláha, CSc., je v oboru separačních technik mezinárodně uznávanou osobností. Je stále aktivní, vychovává své nástupce a je spolehlivě publikujícím autorem v časopisech s vysokým IF. Je osobností s neutuchajícím zájmem o novinky, má vynikající intuici na zajímavé metody a vědecké vize. Jsem rád, že jsem po jeho boku mohl pracovat a rozvíjet se již 45 let. Byly a jsou to krásné roky.

prof. MUDr. Jaroslav Malý, CSc.
doc. MUDr. Pavel Žák, Ph.D.

IV. interní klinika LF a FN Hradec Králové